

**РЕКОМЕНДАЦІЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО СЕМІНАРУ
«ЗРОСТАЮЧА РОЛЬ ГІДРОЕНЕРГЕТИКИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ
МАНЕВРНОСТІ І БАЛАНСУВАННЯ ОЕС УКРАЇНИ
В УМОВАХ РЕАЛІЗАЦІЇ «ЕНЕРГЕТИЧНОЇ СТРАТЕГІЇ УКРАЇНИ
на період до 2035 р.»
(05 листопада 2019р., м. Київ)**

Затверджено:

*Президією ГС «Асоціація «Гідроенергетика України»
(протокол №04/19 від 19.11.2019 р.)*

Науково-практичний семінар було організовано та проведено Громадською спілкою «Асоціація «Гідроенергетика України» в рамках роботи XV11 Міжнародного форуму «ПЕК України: сьогодні та майбутнє» за підтримки Міністерства енергетики та захисту довкілля України.

У роботі Семінару прийняли участь керівники і провідні фахівці державних та наукових закладів, гідрогенеруючих компаній, профільних проектних інститутів та підприємств, які працюють в гідроенергетичній галузі України та інших країн Європи.

Учасники Семінару розглянули ситуацію, яка склалася на кінець 2019-го року у роботі Об'єднаної Енергетичної Системи (ОЕС) України, в тому числі, й насамперед, у зв'язку з початком функціонування нової моделі Енергетичного ринку, визначили ряд пріоритетних питань, які необхідно вирішувати задля покращення процесів регулювання потужності ОЕС та досягненню гармонійного балансу між видачею потужності генеруючими підприємствами і компаніями та споживанням електричної енергії споживачами, особливо в періоди пікових навантажень у системі, та роль гідроелектростанцій і в цілому гідроенергетичної галузі. У рішенні цих питань розглянули вітчизняні та світові тенденції у розвитку гідроенергетики та найбільш актуальні питання функціонування і розвитку галузі:

- стратегії стійкого розвитку та можливостей будівництва нових ГЕС та ГАЕС;
- стан та безпечна експлуатація гребель та інших гідротехнічних споруд на діючих гідроелектростанціях;
- створення нових сучасних типів основного обладнання для гідроелектростанцій та удосконалення роботи технологічного обладнання, яке вже знаходиться в експлуатації;
- моніторинг роботи гідроагрегатів діючих ГЕС та ГАЕС в умовах роботи нового ринку електричної енергії;
- вирішення ряду екологічних питань, пов'язаних з функціонуванням гідроенергетичних об'єктів, а саме: моніторинг стану навколишнього середовища, контроль та покращення якості зворотних вод, проведення заходів щодо захисту довкілля;
- перспективи подальшого відродження малої гідроенергетики;

• науковий погляд на проблемні питання та шляхи їхнього вирішення;

- підготовка кадрів для гідроенергетичної галузі;
- практичний досвід членів «Асоціації «Гідроенергетика України» у створенні і реалізації проєктів у сфері гідроенергетики.

За підсумками роботи Семінару його учасники визначили, що гідроенергетика України динамічно розвивається та нарощує свої потужності стрімко наближуючись до позначки у 6000 МВт, а саме на кінець 2019р. потужність об'єктів великої гідроенергетики становить майже 5800 МВт, а малої – 100 МВт. Але, навіть таких потужностей галузі, на сьогодні вистачає тільки на 30% від потреб ОЕС України.

Тому наразі для подальшого розвитку енергетичної системи, як основи подальшого розвитку економіки України, вкрай потрібно, використовуючи досвід провідних підприємств гідроенергетичної галузі, більшість з яких на сьогодні є членами Асоціації «Гідроенергетика України», провести уточнення основних положень діючої «Програми розвитку гідроенергетики України до 2026-го року» та термінів їхньої реалізації, продовжити та підсилити роботу над формуванням сталої громадської думки щодо доцільності і необхідності подальшого розвитку гідроенергетики та підвищення її ролі, як надійного і практично єдиного природнього регулятора функціонування ОЕС України, який у своїй роботі використовує виключно відновлювальні джерела енергії.

До енергії води, про яку йде мова, в останні десятиріччя у світі спостерігається стійкий інтерес, викликаний у першу чергу бажанням міжнародного співтовариства знизити негативний вплив енергетики на навколишнє середовище. Гідроенергія є міжнародно визнаним джерелом чистої та зеленої енергії, який відіграє важливу роль у світовому енергозбереженні.

Під впливом збільшення попиту на енергію та глобальних змін клімату, багато країн світу віддали перевагу розвитку гідроенергетики в рамках розширення своїх енергетичних секторів. Гідроенергетика має ряд унікальних переваг – це зріла і економічно вигідна технологія, яка має мінімальний вплив та навколишнє середовище, вона вже внесла вагомий вклад у вирішення проблем елек-

трифікації, покращення якості життя та вимог виробництва, економічний розвиток країн та регіонів, боротьбу з бідністю, а також скорочення викидів у атмосферу. Крім того, технологія отримання електричної енергії з водних джерел є економічно ефективною технологією, в зв'язку з чим вона здобула особливе положення світової спільноти і, особливо, країн які розвиваються.

Зважаючи на все це та враховуючи пропозиції, які були висловлені як у доповідях, так і під час дискусій за їхніми мотивами, учасники Семінару пропонують:

1. Встановити, що гідроенергетика України розвивається за раніше затвердженими планами та програмами, розробленими на основі «Енергетичної стратегії України на період до 2035 року» та є основним регулятором роботи ОЕС України.

2. Відмітити, що основою розвитку гідроенергетики на період до 2035р. з метою збільшення її потужності майже вдвічі, а саме до 11000 МВт, є реалізація наступних проєктів:

- реконструкція та реабілітація обладнання діючих гідроелектростанцій України;
- завершення будівництва Ташлицької (3-6-й гідроагрегати) та Дністровської (4-7-й гідроагрегати) ГАЕС;
- будівництво Канівської, Закарпатської та ряду невеликих ГАЕС на річках Карпатського регіону;
- будівництво Каховської ГЕС-2 та освоєння гідроенергетичного потенціалу малих річок, насамперед в областях Західної України.

3. Визнати за необхідне найближчим часом:

- оновити нормативно-технічну базу проектування, будівництва та експлуатації об'єктів гідроенергетики шляхом:
 - прийняття Закону України «Про безпеку гідротехнічних споруд»;
 - розроблення системного комплексу нормативних актів та документів (технічних регламентів, державних та галузевих будівельних норм (ДБН та ГБН), державних стандартів України (ДСТУ), стандартів організацій України (СОУ) з урахуванням світового досвіду та напрацювань вітчизняних науко-дослідних інститутів;
 - визначення джерел залучення додаткового фінансування, у тому числі й коштів міжнародних фінансових організацій;
- поновити стабільне фінансування пускових комплексів на будівництві Ташлицької та Дністровської ГАЕС;
- завершити у 2020 р. підготовку 3-го етапу проєкту реконструкції та реабілітації ГЕС та ГАЕС України, до складу якого ввійде й реконструкції гідротехнічних споруд (ГТС);

- розробити програму комплексного дослідження технічного стану ГТС, що входять до складу ГЕС та ГАЕС, насамперед ГТС Дніпровської ГЕС, із застосуванням науково обґрунтованої методики з метою встановлення їхнього ресурсного рівня та надання висновків щодо можливих термінів їхньої подальшої експлуатації;

- розробити та затвердити методику тарифікації та оплати системних допоміжних послуг ГЕС та ГАЕС в забезпеченні стійкої роботи ОЕС України;
- розробити принципово нову, більш якісну та сучасну, схему регулювання водних режимів природних річок та штучних водосховищ гідроелектростанцій України;

- продовжити дослідження сучасного водноенергетичного потенціалу малих річок та створити і затвердити «Схеми водогосподарського та гідроенергетичного використання малих річок України, виходячи з екологічних критеріїв», насамперед у Карпатському регіоні;

- розробити обласні програму розвитку малої гідроенергетики в Україні у відповідності до затверджених «Схем водогосподарського та гідроенергетичного використання малих річок України, виходячи з екологічних критеріїв»;

- під егідою Міністерства енергетики та захисту довкілля налагодити співпрацю між Асоціацією «Гідроенергетика України» та громадськими організаціями екологічного та природоохоронного напрямків діяльності.

4. Підтримати зусилля Асоціація «Гідроенергетика України» з налагодження міжнародних зв'язків гідроенергетиків України з Міжнародною Гідроенергетичною Асоціацією (ІНА), Міжнародною комісією з великих гребель (ICOLD) та гідроенергетиками інших країн шляхом участі у різноманітних заходах, які проводяться ними, проведення спільних семінарів і конференцій, обміну делегаціями з метою залучення додаткових інвестицій в Україну та участі українських підприємств в реалізації проєктів в галузі гідроенергетики в цих країнах, підписання меморандумів про співробітництво.

5. Звернути увагу Міністерства енергетики та захисту довкілля України та Міністерства освіти та науки України на необхідність термінового вирішення питань з організації державного замовлення для вищих навчальних закладів, зокрема для Національного університету водного господарства та природокористування (НУВГП) та Одеської державної академії будівництва та архітектури (ОДАБА), на підготовку спеціалістів для гідроенергетичної галузі країни з метою всебічної підтримки та цільового фінансування підготовки спеціалістів-гідроенергетиків та гідротехніків.

Доповіді семінару будуть опубліковані в наступному номері журналу